

16.3.2006

469/532/2005

Jakelussa mainitut

Viite
Ref.
Ref.
Asia
Ärende
Subject

Päijät-Hämeen Puhelin Oyj:n toimenpidepyyntö

VIESTINTÄVIRASTON PÄÄTÖS HÄTÄLIIKENTEEN JA ILMOITUKSENSIIRTOJÄRJESTELMÄN OHJAUS-
MUUTOKSISTA AIHEUTUNEIDEN KUSTANNUSTEN KORVAAMISESTA

1. ASIAN VIREILLE TULO

Päijät-Hämeen Puhelin Oyj (PHP) pyysi 12.4.2005 saapuneessa kirjees-
sään Viestintävirastoa antamaan viestintämarkkinalain (393/2003) 98
§:n mukaisen päätöksen viranomaisen tarpeiden vuoksi rakennettujen
yhteyksien toimittamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta
valtion varoista.

PHP:n mukaan hätäkeskuslaitos on kesällä 2004 ilmoittanut PHP:lle, että
Hämeen hätäkeskus siirtyy organisaatiouudistuksen yhteydessä Lahdesta
Hämeenlinnaan. Hätäkeskuslaitos on pyytänyt PHP:ta tarjouksen var-
mennettujen ilmoituksensiirtoyhteyksien rakentamisesta ja päätelaitteis-
ta Lahden ja Hämeenlinnan välille. PHP on 15.7.2004 tarjonnut tilattua
toteutusta hätäkeskuslaitokselle, jonka hätäkeskuslaitos on hyväksynyt
ja tilannut. PHP on rakentanut tilatun yhteyden ja toimittanut tilaukseen
kuuluvat päätelaitteet Hämeen hätäkeskukseen. Hätäkeskuslaitos on
kieltäytynyt suorittamasta PHP:lle asiaa koskevaa laskua.

PHP:n mukaan kysymys on yksiselitteisesti viestintämarkkinalain 98
§:ssä tarkoitettua viranomaisen tarpeiden vuoksi rakennetusta yhtey-
destä ja laitteista, joita PHP ei käytä kaupallisessa toiminnassaan. PHP
pyysi Viestintävirastoa antamaan asiassa päätöksen, jossa lasku suori-
taan valtion varoista kokonaisuudessaan ja kertyneine viivästyskorkoi-
neen.

2. ASIAN KÄSITTELY VIESTINTÄVIRASTOSSA

2.1. PHP:n lisäselvitys

Viestintävirasto pyysi PHP:lta lisäselvityksen 19.4.2005, jonka PHP toi-
mitti 15.6.2005.

Lisäselvityksen mukaan hätäkeskuslaitoksen edustaja oli ilmoittanut PHP:lle, että ilmoituksensiirtoyhteyksien toimittamisesta ei tule erillistä tilausta mutta yhteys tuli rakentaa joka tapauksessa.

PHP:n mukaan sen lasku koostuu ainoastaan Hämeen hätäkeskuksen yliheiton toteuttamisesta aiheutuneista välittömistä työ- ja materiaalikustannuksista. Laskun ensimmäinen sivu koskee ilmoituksensiirtoyhteyksien siirtoon liittyviä töitä ja jälkimmäinen sivu hätäliikenteen yliheittoon liittyviä töitä.

PHP korostaa toimineensa Hämeen hätäkeskukseen siirtymiseen liittyvissä asioissa joustavasti talkoohengessä ja laskuttaneensa ainoastaan osan viranomaisen toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista.

PHP liitti lisäselvitykseensä muun muassa esityslistoja ja pöytäkirjoja hätäkeskuslaitoksen operaattorikokouksista sekä hätäkeskuslaitoksen puhelinliittymän tarjouspyynnön ja tilauksen.

Lisäksi Viestintävirasto on tavannut PHP:n edustajia, jotka ovat esittäneet asiassa suullista lisäselvitystä.

2.2 Hätäkeskuslaitoksen selvitys

Viestintävirasto pyysi hätäkeskuslaitosta antamaan perustellun selvityksen PHP:n toimenpidepyyntöön, sen perusteisiin ja PHP:n lisäselvitykseen.

Edelleen Viestintävirasto pyysi hätäkeskuslaitosta erittelemään PHP:n laskusta ne toimenpiteet ja laitteet, jotka kohdistuvat viestintämarkkinalain 98 §:n 1 momenttiin sekä ne toimenpiteet ja laitteet, jotka kohdistuvat lain 98 §:n 2 momenttiin.

Hätäkeskuslaitoksen mukaan kyse ei ole kustannuksista, jotka liittyvät teleyrityksen hallussa olevien tietojen saantiin, vaan asiassa on kyse hätäpuheliikenteen tai siihen verrattavien automaattisten hälytyslaitteistojen ilmoituksensiirtoyhteyksien ohjaamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Hätäkeskuslaitoksen mukaan se ei voi olla korvausvelvollinen viestintämarkkinalain 98 §:n 2 momentin perusteella, koska hätäpuheliikenteen ohjauksessa kyse ei ole yksinomaan viranomaisen ilmoittamista tarpeista. Kyse on lain 55 §:ssä teleyrityksille säädetyistä velvollisuuksista. Hätäkeskuslaitos ei ole antanut myöskään 98 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystä, jonka perusteella se tulisi korvausvelvolliseksi. Edelleen hätäkeskuslaitoksen mukaan sen edustajat ovat käyneet neuvonpitoa PHP:n edustajien kanssa hätäpuheliikenteen ohjaukseen liittyvistä asioista.

Hätäkeskuslaitoksen mukaan teleyritykset perivät liittymis- ja kuukausittaiset ylläpitomaksut ilmoitinlaiteasiakkailtaan ja näiden maksujen tulisi kattaa valvomopuolella tapahtuvien muutosten kustannukset.

Hätäkeskuslaitoksen mukaan viestintämarkkinalain 112 §:n 1 ja 2 momentin erittelyvelvollisuus koskee yrityksiä, joten hätäkeskuslaitoksella valtion virastona ei ole kyseistä velvollisuutta.

Lisäksi hätäkeskuslaitos viittaa Yleispalveludirektiivin (2002/22/EY) 12 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan yleispalveluvelvollisuuksista aiheutuvi-
en kustannusten korvaaminen edellyttää, että palvelun tarjoamisesta
muodostuu teleyritykselle kohtuuton rasite. Hätäkeskuslaitoksen mukaan
PHP:lle aiheutunutta kustannusta hätäpuheluliikenteen ohjauksesta ei
voida pitää kohtuuttomana.

Lopuksi hätäkeskuslaitos esittää vaatimuksensa etusijajärjestyksessä:

1. PHP:n lasku on hylättävä kokonaan perusteettomana.
2. Mikäli PHP on oikeutettu hätäpuheluliikenteen ohjauksesta aiheutuvi-
en kustannusten korvaamiseen, on kustannukset jaettava teleyritys-
ten kesken.
3. Mikäli valtio on korvausvelvollinen, on samalla päätettävä se, miten
kustannukset kanavoidaan teleyrityksille ja sitä kautta teleyritysten
asiakkaille. Yleispalveludirektiivin johdanto-osan 21 kohdassa maini-
taan muun muassa, että "jos yleispalveluvelvoitteesta aiheutuu yri-
tykselle kohtuuton rasite, on aiheellista antaa jäsenvaltioille mahdolli-
suus ottaa käyttöön järjestelmiä nettokustannusten kattamiseksi teh-
okkaalla tavalla. Eräs keino kattaa yleispalveluvelvollisuuksien net-
tokustannukset on julkisten varojen käyttäminen. On myös kohtuul-
lista, että aiheutuneiden nettokustannusten kattamiseen osallistuvat
avoimesti kaikki käyttäjät yrityksiltä perittävien maksujen kautta.
4. Mikäli valtio on korvausvelvollinen, on kustannusten korvaaminen
osoitettava muulle taholle kuin hätäkeskuslaitokselle. Korvauksen
määrässä on huomioitava myös kohdassa 5 esitetyt seikat soveltuvin
osin
5. Mikäli hätäkeskuslaitos on korvausvelvollinen, on korvauksen pidettä-
vä sisällään vain ja ainoastaan todelliset nettohintaiset kustannukset,
joissa ei ole mukana esimerkiksi liiketoiminnan katetta tai muita vas-
taavia eriä. Hätäkeskuslaitos pyytää Viestintävirastoa hankkimaan
viestintämarkkinalain 112 §:n perusteella PHP:ltä muun muassa kaik-
ki sellaiset esitettyyn laskuun liittyvät asiakirjat, joista voidaan luotet-
tavasti todeta hätäpuheluliikenteen ohjaukseen käytettyjen työtunti-
en määrät ja työtunneista maksetut todelliset nettomääräiset kustan-
nukset. Hätäkeskuslaitos pidättää samalla itselleen oikeuden lausua
käsityksensä hankituista lisäselvityksistä ennen päätöksentekoa.

Lisäksi Viestintävirasto on tavannut hätäkeskuslaitoksen edustajia, jotka
ovat esittäneet asiassa suullista lisäselvitystä.

2.3 Lausuntopyynnöt

Viestintävirasto lähetti päätösluonnoksen lausunnolle ja pyysi luonnoksen
saajia¹ antamaan halutessaan lausuntonsa päätöksen perusteista.

Lausunnoissa ei otettu tarkemmin kantaa päätösluonnoksessa esitettyi-
hin perusteluihin ja niiden johtopäätöksiin. Teleyritystä edustavat tahot
kannattivat päätösluonnosta ja hätäkeskuslaitos ilmoitti tyytymättömyy-
tensä siihen.

¹ Lausuntopyyntö lähetettiin 8.2.2006 PHP:lle, hätäkeskuslaitokselle, TeliaSonera Finland Oy:lle, Elisa Oyj:lle, Finnet-liitto ry:lle ja Ficom ry:lle.

4. SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Päätökseen sovelletaan viestintämarkkinalakia (393/2003; VML) ja sen nojalla annettuja säännöksiä sekä hallintolakia (434/2003).

Viestintäviraston toimivalta

Viestintäviraston tehtävänä on viestintämarkkinalain 119 §:n mukaan valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

Lain 127 §:n 1 momentin mukaan Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston tämän lain muun kuin 16–20 §:n tai 126 §:n 4 momentin nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriö ja Viestintävirasto voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Hallintolain 6 § mukaan hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

Viranomaisen on hallintolain 31 §:n mukaan huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

Viestintämarkkinalaki

Lain 55 §:n mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112 sekä muihin Viestintäviraston 48 §:ssä tarkoitettulla päätöksellä poliisille ja pelastusviranomaisille osoittamiin erityisiin hätänumeroihin.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

Lain 98 §:n mukaan viranomaisen toteuttaa kustannuksellaan järjestelmän, jolla se voi vastaanottaa ja käsitellä 97 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Viranomaisen vastaa myös järjestelmän viestintäverkkoon liittämistä aiheutuneista kustannuksista.

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Kustannusten korvaamisesta päättää Viestintävirasto.

Teleyritys ei saa käyttää viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa.

Lisäksi Viestintävirasto on antanut määräyksen *häätäliikenteen ohjauksesta ja varmistamisesta 33 B/2005 M*.

Viestintämarkkinalain määritelmät

Viestintämarkkinalaissa käytetyistä määritelmistä on säädetty lain 2 §:ssä:

Viestintäverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitetyistä johtimista sekä laitteista muodostuvaa järjestelmää, joka on tarkoitettu viestien siirtoon tai jakeluun johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla.

Yleisellä viestintäverkolla tarkoitetaan viestintäverkkoa, jota tarjotaan etukäteen rajaamattomalle käyttäjäpiirille.

Puhelinverkolla tarkoitetaan matkaviestinverkkoa tai kiinteää verkkoa.

Kiinteällä puhelinverkolla tarkoitetaan pääasiassa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä.

Verkkoyrityksellä tarkoitetaan lain mukaan yritystä, joka tarjoaa omista maansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viestien siirtoon, jakeluun tai tarjolla pitoon.

Verkkopalvelulla tarkoitetaan verkkoyrityksen tarjoamaa palvelua.

Palveluyrityksellä tarkoitetaan lain mukaan yritystä, joka siirtää viestejä hallussaan olevassa tai verkkoyritykseltä käyttöönsä saamassa viestintäverkossa taikka jakelee tai pitää tarjolla viestejä joukkoviestintäverkoissa.

Viestintäpalvelu on palveluyrityksen tarjoama palvelu.

5. PERUSTELUT

5.1 Asianosaisten väitteet ja näyttö

PHP on pyytänyt Viestintävirastoa antamaan asiassa VML 98 §:n mukaisen päätöksen, koska hätäkeskuslaitos on kieltäytynyt suorittamasta PHP:n sille osoittamaa laskua. PHP:n mukaan kyse on VML:n 98 §:ssä tarkoitettusta viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi rakennetusta yhteydestä ja laitteista, joita PHP ei käytä kaupallisessa toiminnassaan. Vaatimuksensa tueksi PHP on esittänyt laskun nro 20582568. Laskun liitteenä olevassa laskelmassa on eritelty tehty työ, päivämäärä, työtunnit, tuntihinta ja laitehankinnat. Lisäselvityksessään PHP on esittänyt näyttönä asianosaisten kokousten pöytäkirjoja ja otteen PHP:n edustajien sähköpostikirjeenvaihdosta.

Hätäkeskuslaitoksen mukaan asiassa kyse on VML:n 55 §:n mukaisesta hätäpuheluliikenteen ohjauksesta, joka ei ole yksinomaan viranomaisen ilmoittamista tarpeista johtuva seikka. Hätäkeskuslaitos perustaa näyttönsä antamaansa selvitykseen. Hätäkeskuslaitos viittaa selvityksessään yleispalveludirektiivin 12 artiklan 1 kohtaan. Lisäksi hätäkeskuslaitos to-

teaa, että kyse ei ole VML:n 98 §:n 1 momentin mukaisista tietojen saannista. Edelleen hätäkeskuslaitos toteaa, että sillä ei valtion virastona ole VML:n 112 §:n mukaista erittelyvelvollisuutta.

5.2 Mistä tapauksessa on kyse

Tapauksessa on kyse siitä, että hätäkeskuslaitos ei ole maksanut PHP:n laskua, joka on muodostunut hätäpuheluliikenteen ja ilmoituksensiirtojärjestelmän muutostoista hätäkeskuksen muutettua Lahdesta Hämeenlinnaan.

Asiassa on riidatonta se, että hätäpuheluliikenteen ohjausta koskeva muutos on toteutettu. Riidatonta on myös se, että PHP on toteuttanut ilmoituksensiirtoyhteyksien siirron siihen kuuluvine laitteineen.

Riidanalaista on ensisijaisesti se, kenen maksettavaksi PHP:n tekemät toimenpiteet tulevat vai jäävätkö kustannukset PHP:lle ja toissijaisesti se, ovatko kaikki laskutettavat toimenpiteet määrällisesti aiheellisia.

PHP:n mukaan se on toteuttanut ilmoituksensiirtoyhteyksien siirron siihen kuuluvine laitteineen sekä hätäliikenteen yliheiton. Toimenpiteistä on aiheutunut PHP:n mukaan sen laskussa mainitut työ- ja materiaalikustannukset. Hätäkeskuslaitoksen mukaan kyse on hätäpuheluliikenteen tai siihen verrattavien automaattisten hälytyslaitteistojen siirtoyhteyksien ohjaamisesta ja näistä syntyneistä kustannuksista, joista se ei ole korvausvelvollinen.

VML:n 97 ja 98 § sekä näiden yksityiskohtaiset perustelut (HE 112/2002) pohjautuvat liikenne- ja viestintäministeriön viranomaisten telepalveluiden korvauskäytäntöä tutkineen työryhmän ehdotukseen.² Säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu säännösten vastaavan sisällöltään mainitun työryhmän ehdotusta. Työryhmän ehdotusta voidaan mainituilla perusteilla käyttää tässä päätöksessä VML:n 97 ja 98 §:n ja niiden yksityiskohtaisten perusteluiden tulkinta-apuna.

5.3 Teleyrityksen velvollisuus toteuttaa yhteys hätänumeroon ja tarjota kiinteä yhteys

Teleyrityksille on säädetty viestintämarkkinalaissa velvollisuus tarjota viestintäyhteyksien toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä ja palveluita.

Viestintämarkkinalain 55 § velvoittaa puhelinverkossa puhelinpalvelua tarjoavaa teleyritystä osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat maksuttoman yhteyden määriteltyihin hätänumeroihin. Tämä oikeus on soittajalla riippumatta siitä, onko hänellä liittymäsopimusta vai ei.

² Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2001 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää viranomaisten tarpeisiin liittyvien telelaitteiden ja – palveluiden korvauskäytäntöä sekä sen kehittämistarpeita. Työryhmän jäsenenä oli edustajia liikenne- ja viestintäministeriöstä, sisäasiainministeriöstä, Viestintävirastosta sekä suurimmista teleyrityksistä. Työryhmä luovutti yksimielisen mietintönsä 31 päivänä joulukuuta 2001; (Viranomaisten telepalveluiden korvauskäytännöt, Työryhmän ehdotukset. Liikenne- ja viestintäministeriön Mietintöjä ja muistioita B 5/2002).

Ks. koko raportti <http://www.mintc.fi/www/sivut/dokumentit/julkaisu/mietinnot/2002/jub0502.htm>

Viestintämarkkinalain 59 § velvoittaa teleyritystä, jolla on tietyllä toimialueella huomattava markkinavoima (HMV), tarjoamaan kohtuullisella hinnalla liittymän kiinteään puhelinverkkoon käyttäjän vakinaisessa sijaintipaikassa. Kiinteän liittymän saantioikeus on sekä kuluttajalla että muilla käyttäjillä kuten hätäkeskuksella. Tarjottavan puhelinliittymän tulee olla sellainen, että siitä voidaan soittaa ja vastaanottaa lähipuheluita, kaukopuheluita, ulkomaanpuheluita ja muita tavanomaisia puheluita sekä lähettää ja vastaanottaa telekopioita. Puhelinliittymän on lisäksi mahdollistettava tarkoituksenmukainen internet-yhteys. Pykälässä on kyse tietyn liittymätyyppin tarjontavelvollisuudesta ja sen laadullisesta vähimmäistasosta, joka puolestaan mahdollistaa puheluyhteyden muodostamisen.

Viestintämarkkinalain 24 §:n mukaan Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa HMV-teleyritykselle velvollisuuden vuokrata teleyrityksille kiinteän puhelinverkon tilaajayhteys, sen osa tai välityskykyä tai siirtokapasiteettia rinnakkaiskäyttöä varten. Lisäksi lain 25 §:n mukaan Viestintävirasto voi asettaa HMV-teleyritykselle velvollisuuden vuokrata teleyrityksille ja käyttäjille kiinteä yhteys. Kiinteällä yhteydellä tarkoitetaan palvelua, jossa ilman viestien ohjausta tarjotaan määriteltyä siirtokapasiteettia verkon liityntäpisteiden välillä. Lain 24 §:ssä tarkoitettu vuokrausoikeus on annettu vain teleyrityksille mutta lain 25 §:n vuokrausoikeus on myös käyttäjillä. Koska kyse on HMV-teleyritykselle asetetusta vuokrausvelvollisuudesta, sillä on oikeus periä vastiketta.

Edellä mainituissa viestintämarkkinalain säännöksissä säädetään ja niiden nojalla annetuissa HMV-päätöksissä veloitetaan HMV-yritystä tarjoamaan toisille teleyrityksille tai käyttäjille kiinteitä yhteyksiä (24 ja 25 §) sekä liittymää kiinteään puhelinverkkoon (59 §). Näissä tilanteissa, toisin kuin 55 §:n hätäpuheluissa, on kyse kuitenkin aina sopimustilanteesta, johon HMV-teleyrityksen on suostuttava, jos tarjontavelvollisuuden edellytykset täyttyvät. Nyt ei ole kuitenkaan kyse käyttöoikeuksien luovutuksesta vaan jo olevien yhteyksien ohjausmuutoksista.

PHP:lle asetetut HMV-velvoitteet kiinteään puhelinverkon alueella kattavat pääosin Artjärven, Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölan, Lahden, Nastolan, Orimattilan ja Sysmän kunnat sekä osia Iitin ja Mäntsälän kunnista mutta ei muita alueita kuten Hämeenlinnaa. PHP:lla ei ole VML:n ja sen nojalla asetettujen HMV-päätösten perusteella velvollisuutta tarjota kiinteää yhteyttä Hämeenlinnaan. PHP:n HMV-velvollisuudet on rajattu päätöksessä mainittujen kuntien alueelle. PHP:lla on kuitenkin velvollisuus osaltaan välittää telealueensa kautta kulkeva hätäpuhelu lähimpään määriteltyyn hätäkeskukseen.

5.4 Hätäkeskukselle tehtävä hätäilmoitus

Hätäkeskuslain mukaan hätäkeskuksen tehtävänä on vastaanottaa hätäilmoituksia ja muita siinä laissa mainittuja ilmoituksia ja näiden ilmoitusten edelleen välittäminen. Lisäksi hätäkeskuslain mukaan hätäkeskus toimii pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen viestikeskuksena. Edelleen hätäkeskuslain mukaan lain tarkoituksena on muun muassa turvata hätäpalvelujen tuottaminen ja saatavuus.

Hätäkeskuslaissa ei ole määritelty sitä, mitä hätäilmoituksella ja muilla ilmoituksilla tarkoitetaan. Hätäkeskuslain ja sen perustelujen mukaan hätäkeskuksen tehtävänä on muun muassa hätätilanteita koskevien ilmoit-

tusten vastaanotto ja niiden edelleen välittäminen yksiköille, joille tehtävä voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuuluu. Lain 4 §:n 1 momentin mukaiset tehtävät ovat hätäkeskukselle pakollisia mutta 2 momentissa on rajattu ne kohteet ja valvonta- ja hälytysten välitystehtävät mitä hälytyskeskuksella on halutessaan oikeus hoitaa.

Lain 4 §:n 1 momentin mukaan

Hätäkeskuksen tehtävänä on vastaanottaa hätäilmoituksia, välittämiä poliisin toimenpiteitä edellyttäviä ilmoituksia ja muita ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvallisuuteen liittyviä välittämiä toimenpiteitä edellyttäviä ilmoituksia sekä välittää ne edelleen niille yksiköille, joille tehtävä voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuuluu. Lisäksi hätäkeskus toimii pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen viestikeskuksena, tukee ja avustaa näiden viranomaisten tehtäviä hoitavia yksiköitä sekä hoitaa sille muussa laissa säädettyt tehtävät.

Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan (HE 87/1999), että "hätäkeskukset ottaisivat vastaan 1 momentin mukaan kaikkia lain soveltamisalaan kuuluvia ilmoituksia. Hätäkeskuksiin tulevat ilmoitukset koskisivat ensisijassa palokunnan apua edellyttäviä hätätilanteita kuten tulipaloja ja muita onnettomuuksia, poliisin toimenpiteitä edellyttäviä rikoksia ja muita kiireellisiä poliisitoimenpiteitä sekä sosiaali- ja terveystoimen kiireellisiä toimenpiteitä edellyttäviä tilanteita kuten tapaturmia ja sairauskohtauksia tai sosiaalihuollon päivystystapauksia."

Edelleen hätäkeskuslain 4 §:n 2 momentin mukaan

Hätäkeskus voi hoitaa myös muita sen toimialaan soveltuvia tehtäviä, jos ne eivät häiritse 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (282/2002) soveltamisalaan kuuluvia valvonta-tehtäviä ja hälytysten välitystehtäviä hätäkeskus saa kuitenkin hoitaa ainoastaan, jos tärkeä yleinen etu sitä edellyttää taikka tehtävät liittyvät kunnan tai valtion omistamien tai hallitsemien kiinteistöjen kiinteistövalvonta- tai rikosilmoitinlaitteisiin taikka vastaaviin laitteisiin.

Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kunnan tai valtion omistamien tai hallitsemien kiinteistöjen osalta kyse on omien kohteiden valvomisesta eli niin sanotusta omavartioinnista. Tärkeät yleiset kohteet rajoittuvat yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeimpiin kohteisiin, joita olisivat muun muassa voimalaitokset.

Koska hätäkeskuslaissa ei ole rajattu hätäilmoitusten teko- tai vastaanototapaa niin sekä hätäpuhelut että ilmoituksensiirtojärjestelmän välityksellä tehtävät hätäilmoitukset kuuluvat hätäkeskuksen lakisääteisiin tehtävävelvollisuuksiin. Käytännössä hätäkeskukselle tulevat ilmoitukset tahtuvat nykyisin joko soittamalla tai ilmoituksensiirtojärjestelmän kautta.

5.5 Hätäpuhelu

Yleistä

Viestintävirasto
Kommunikationsverket
Finnish Communications
Regulatory Authority

www.ficora.fi

PL 313
00181 Helsinki
Itämerenkatu 3 A
Helsinki
Puhelin (09) 69 661
Faksi (09) 6966 410
Y-tunnus 0709019-2

PB 313, FIN-00181
Helsingfors, Finland
Östersjögatan 3 A
Helsingfors, Finland
Telefon +358 9 69 661
Fax +358 9 6966 410
FO-nummer 0709019-2

P.O. Box 313, FIN-00181
Helsinki, Finland
Itämerenkatu 3 A
Helsinki, Finland
Telephone +358 9 69 661
Fax +358 9 6966 410
Business ID 0709019-2

VML:n 55 §:n mukaan käyttäjällä on oikeus saada maksuton yhteys yleiseen hätänumeroon 112 ja muihin Viestintäviraston osoittamiin hätänumeroihin. Säännöksen perusteella annetun Viestintäviraston Yleisen puhelinverkon numerointia koskevan määräyksen (32 H/2005) 13 §:n mukaan yleinen hätänumero on 112 ja poliisin hätänumero 10022. Muita hätänumeroita ei ole osoitettu.

Yhteyden saamisen toteuttamisvelvollisuus on VML:n 55 §:ssä säädetty kaikille teleyrityksille osaltaan ja näiden tulee toteuttaa puhelinverkkonsa ja palvelunsa siten, että käyttäjällä on mainittu oikeus. Yhteyden saamisella hätänumeroon tarkoitetaan puhelu yhteyttä ja tekniikan sallimalla muuta teknistä tapaa ottaa yhteys hätänumeroon.

Käytännössä kiinteän puhelinverkon ja matkaviestinverkon yritykset toteuttavat 55 §:n mukaisen velvollisuutensa ohjaamalla puhelut verkkoonsaan hätänumeroihin 112 ja 10022. Häätäpuhelu päättyy hätäliikenneväylien kautta hätäkeskuslaitoksen järjestelmään. Hätäliikenneväylät ja -järjestelmät eivät ole teleyrityksen oman toiminnan tukemista tai kaupallisesti tarjottava itsenäinen tuote. Kyseiset väylät ja järjestelmät ovat toteutettu hätäkeskuslaitoksen sille erityissäädöksissä asetettujen velvoitteiden suorittamista varten, jotta käyttäjät voivat saada hätäkeskuslaissa heille turvattuina palveluita.

Viestintävirasto on antanut viestintämarkkinalain 129 §:n 19 kohdan perusteella määräyksen hätäliikenteen ohjauksesta ja varmistamisesta (33 B/2005 M). Määräys koskee häätäpuheluja yleisesti saatavilla olevaa puhelinpalvelua tarjoavien teleyritysten verkoissa. Puhelinpalvelulla tarkoitetaan tässä määräyksessä palvelua, jonka avulla voidaan soittaa ja vastaanottaa kotimaan- ja ulkomaanpuheluja sekä käyttää häätäpalveluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron tai numeroiden avulla.

Edelleen määräyksen 4 §:n mukaan teleyrityksen on tarjottava palvelun käyttäjälle mahdollisuus soittaa yleiseen hätänumeroon 112 ja poliisin hätänumeroon 10022. Häätäpuhelu ei ole erikseen määritelty mutta häätäpuheluiksi katsotaan tällä hetkellä puhelu yleiseen hätänumeroon 112 ja poliisin hätänumeroon 10022. Häätäpuhelun *ohjauksella* tarkoitetaan kultakin maantieteelliseltä alueelta häätänumeroon suuntautuvan puhelinliikenteen ohjaamista tälle alueelle määrättyyn häätäkeskukseen.

Tällä hetkellä ainoastaan soittamalla voi saada yhteyden hätänumeroon.

Yhteys hätänumeroon

Yleispalveludirektiivin (2002/22/EY) 26 artiklan 1 ja 2 kohdissa säädetään seuraavaa:

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen loppukäyttäjät, maksullisten yleisöpuhelinien käyttäjät mukaan lukien, voivat soittaa häätäpuheluja maksutta käyttämällä kansallisten sääntelyviranomaisten määrittelemien muiden kansallisten häätänumeroiden lisäksi eurooppalaista häätänumeroa 112.

Lainsäätäjä on toteuttanut puhelinpalvelua koskevan direktiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaisen velvollisuuden häätäpuhelusta ja sen maksutto-

muudesta säätämällä asiasta VML:n 55 §:ssä.³ Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE s. 150) todetaan, että *”Puhelinverkossa toimiva teleyritys on 1 momentin mukaan velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112. Puhelinverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan kiinteää puhelinverkkoa ja matkaviestinverkkoa. Yleisöpuhelimet ovat osa kiinteää puhelinverkkoa.”*

Edelleen perusteluiden mukaan *”Velvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina- asemasta riippumatta. Teleyrityksen on rakennettava puhelinverkkonsa ja viestintäpalvelunsa siten, ettei niillä rajoiteta käyttäjien mahdollisuutta saada maksuton yhteys yleiseen hätänumeroon. Yhteyden saamisella pykälässä tarkoitetaan soittamista tai esimerkiksi tekstiviestin lähettämistä hätänumeroon, jos se on teknisesti mahdollista, taikka muuta tulevaisuudessa mahdollisesti tarjolla olevaa teknistä tapaa ottaa yhteys hätänumeroon.”*

VML 55 § koskee kaikkia puhelinverkossa toimivia teleyrityksiä sekä verkkoyrityksiä että palveluyrityksiä.⁴ Puhelinverkko voi olla kiinteä verkko tai matkaviestinverkko ja palveluyritys voi tarjota kiinteän puhelinverkon tai matkaviestinverkon palveluita. Hätäpuhelin ohjauksesta ei ole kyse sopimustilanteesta vaan kaikille teleyrityksille asetetusta yleisestä velvollisuudesta ohjata hätäpuhelu määrättyyn hätäkeskukseen. Hätäpuhelin ohjaus ei edellytä, että soittajalla olisi sopimusta teleyrityksen kanssa.

Teleyrityksen tulee rakentaa puhelinverkkonsa ja toteuttaa palvelunsa siten, että käyttäjä saa maksuttoman yhteyden hätänumeroon. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että teleyritys ei saa teknisesti estää tai rajoittaa, esimerkiksi numeron estolla, hätänumeroon menevää puhelua. Hätänumeroon soitetusta puhelusta käyttäjää ei myöskään saa laskuttaa. Näitä toimenpiteitä varten teleyritys joutuu tekemään tiettyjä teknisiä järjestelyjä, joista käyttäjälle yleisin konkretisoituu laskutusjärjestelmässä tehtäviin muutoksiin, joka estää hätäpuhelinveloittamisen.

Teleyritykselle lain 55 §:ssä asetettua velvollisuutta on rajoitettu siten, että se on *osaltaan* velvollinen huolehtimaan käyttäjän oikeudesta saada yhteys hätänumeroon. Tämä tarkoittaa sitä, että velvollisuus koskee puhelu yhteyden ja sen maksuttomuuden toteuttamista. Pykälässä ei säädetä siitä, minkä teleyrityksen velvollisuuteen liikenneväylien toteuttaminen hätäkeskuksen kiinteistöön kuuluu ja kenen kustannuksella väylöitys on toteutettava. Näistä asioista ei myöskään määrätä Viestintäviraston määräyksessä. Hätäliikenneväylistä ja niiden ohjausmuutoksista aiheutuvista kustannuksista säädetään lain 98 §:ssä.

Hätäpuhelin välitys on teleyrityksen normaalia toimintaa, josta se ei ole oikeutettu saamaan viranomaiselta korvausta. Vireillä olevassa asiassa ei

³ Koska kyseessä on teleyritykselle asetettu velvollisuus, sen perusteista on perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan säädettävä lailla.

⁴ *Puhepalveluita* voidaan tarjota muissakin viestintäverkoissa kuin puhelinverkoissa. Tällaisia puhopalveluita tarjotaan muun muassa Internetissä VoIP-palveluina (Voice over Internet Protocol). VoIP-palveluihin ei sovelleta viestintämarkkinalain puhelinverkkoa koskevia säännöksiä, jos VoIP-palvelusta ei ole yhteyttä yleiseen puhelinverkkoon.

kuitenkaan ole kyse VML 55 §:ssä säädettyssä käyttäjälle maksuttomista puheluista, vaan kyse on hätäliikenteen ohjausmuutoksesta, joka johtuu hätäkeskuksen siirtymisestä Lahdesta Hämeenlinnaan. Ohjausmuutokset taas edellyttävät teleyritykseltä työsuoritusta.

Hätäpuheluun vastaaminen

Yleispalveludirektiivin 26 artiklan 2 kohdassa todetaan, että

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että eurooppalaiseen hätänumeroon 112 soitettuihin puheluihin vastataan asianmukaisesti ja että puhelut välitetään kansallisen hätäpalvelun organisaatioon parhaiten sopivalla tavalla ja verkkojen teknisten mahdollisuuksien mukaisesti.

Lisäksi artiklan 3 ja 4 kohdissa säädetään eräistä muista hätänumeroon 112 liittyvistä erityispiirteistä. Viestintämarkkinalaissa ei ole pantu täytäntöön direktiivin 26 artiklan 2-4 kohtia, koska kyseiset kohdat ja niissä mainitut tavoitteet on turvattu pelastustoimintaa koskevien erityislakien (pelastustoimilaki 468/2003, hätäkeskuslaki 157/2000, sähköisen viestinnän tietosuojalaki 516/2004, meripelastuslaki 1145/2001) säännöksissä.

Käytännössä käyttäjien tekemät ilmoitukset tapahtuvat puhelimitse. Tätä tukee se, että useassa eri laissa on säännöksiä hätäviranomaisten oikeudesta saada ja käsitellä puhelinliittymän ja sen päätelaitteen tunnistamis- ja paikkatietoja. Toimiva puhelinyhteys hätäkeskukseen on eräs keskeisimmistä tarpeista hätäkeskuksen ja pelastus- ja turvallisuusviranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Hätäpuhelun vastaanottaminen hätäkeskuksessa velvoittaa puhelun vastaanottajaa ryhtymään hätäkeskuslaissa säädettyihin toimenpiteisiin. Näin ollen hätäkeskuksen tulee osaltaan huolehtia siitä, että sillä on käytössään tarvittavat puhelinyhteydet hätäilmoitusten käsittelemiseksi. Puhelinyhteyden saaminen edellyttää paitsi tarvittavaa infrastruktuuria myös liittymäsopimuksen tekemistä. Tämän infrastruktuurin rakentamisesta tai sen muutoksista aiheutuvia kustannuksia ei viestintämarkkinalain 55 §:ssä ole säädetty teleyrityksen kustannettavaksi. Lain 55 § ei siis sääntele millään osin viestintätekniikasta aiheutuvien kustannusten korvaamista.

Yleispalveludirektiivistä, viestintämarkkinalaista ja sen perusteluista, sekä hätäliikennemääräyksestä ilmenee, että kyse on puhelinpalvelusta ja sen käyttäjän oikeudesta saada maksuton puhelu yhteys yleiseen hätänumeroon 112 sekä muihin Viestintäviraston määrittelemiin erityisiin hätänumeroihin. Esitetyn perusteella voidaan todeta, että viestintämarkkinalain 55 §:n mukaisen yhteyden saamista hätänumeroon ei ole luotu teleyritystä varten. Teleyritys ei myöskään käytä hätäpuheluja kaupalliseen toimintaansa. Teleyrityksen velvollisuus on osaltaan välittää hätäpuhelu maksutta mutta muita *vastikkeettomia velvoitteita hätäpuhelun välittämiseen liittyvistä toimenpiteistä* teleyritykselle ei ole lain tasolla säädetty.

5.6 Ilmoituksensiirtojärjestelmä (ISJ)

Yleistä ilmoituksensiirtojärjestelmästä ja siihen sovellettavista viestintämarkkinalain säännöksistä

Ilmoituksensiirtojärjestelmä on järjestelmä, jossa kiinteistöstä siirretään erilaisia ilmoituksia (murto-, palo-, ryöstö-, LVIS-ilmoitus jne.) ja siirtoyhteyden vikailmoituksia. Ilmoituksen vastaanottajana voi olla jokin viranomainen (pelastus- tai poliisiviranomainen taikka hätäkeskus) tai jokin yksityistaho kuten vartiointi- tai kiinteistöhuoltoilike. Tässä päätöksessä käsitellään vain hätäkeskukseen liitettävää ilmoituksensiirtojärjestelmää.

Hätäkeskukseen liitetystä ilmoituksensiirtojärjestelmästä on aina kolme osapuolta: ilmoitinlaiteasiakas (käyttäjä), ISJ-palveluntarjoaja ja hätäkeskus. Käyttäjän liittyminen hätäkeskukseen liitettävään ilmoituksensiirtojärjestelmään perustuu säädäntöön taikka vapaaehtoisuuteen. Vapaaehtoinen liittyminen edellyttää, että hätäkeskus hyväksyy käyttäjän kirjallisen hakemuksen, johon liitetään pelastusviranomaisen puoltava lausunto. Liittymistävasta riippumatta käyttäjä tekee erilliset sopimukset hätäkeskukseen ja ISJ-palveluntarjoajan kanssa.

Ilmoituksensiirtojärjestelmää ei säännöksissä ole määritelty. Palvelua tarjotaan viestintäverkossa mutta palveluntarjoaja voi olla muu kuin puhelinpalvelua tarjoava teleyritys. Ilmoituksensiirtojärjestelmän ovat yleensä toteuttaneet kiinteän puhelinverkon teleyritykset omalla kustannuksellaan.

Viestintäverkon määritelmä kattaa kaikenlaiset verkot riippumatta siitä minkä luonteinen verkko on kyseessä. Ilmoituksensiirtojärjestelmä käyttää viestien siirtoverkkona pääsääntöisesti yleistä viestintäverkkoa tai siitä vuokrattuja kiinteitä yhteyksiä. ISJ:ää tarjotaan ja markkinoidaan valtakunnallisesti yleisölle eri markkinointikanavissa eikä sen tarjontaa ole muutoinkaan rajattu tietyille käyttäjäpiirille tai käyttöalueelle. ISJ-palvelusta tehdään viestintäpalvelua koskeva sopimus käyttäjän ja palveluntarjoajan välillä aivan kuten puhelinverkon liittämösopimuksessa ilman, että sopimusosapuolia olisi erityisesti rajoitettu oikeustoimikelpoisuutta tai yleisiä asiakassuhteen muodostamista koskevia edellytyksiä lukuun ottamatta. Ilmoituksensiirtojärjestelmästä käytettävää viestintäverkkoa ei ole hankittu teleyrityksen tai käyttäjän omaa tarvetta tai toimintaa varten. Esitetyillä perusteilla ISJ:ään sovelletaan viestintämarkkinain yleistä viestintäverkkoa ja yleistä teletoimintaa koskevia säännöksiä. Ilmoituksensiirtojärjestelmään ei luonnollisesti sovelleta säännöksiä ja määräyksiä, jotka koskevat puhelinverkkoa ja puhelinpalvelua kuten VML 55 §:ää ja määräystä hätäliikenteen ohjauksesta, joka koskee soveltamisalansa mukaan hätäpuheluja yleisesti saatavilla olevaa puhelinpalvelua tarjoavien teleyritysten verkoissa.

Ilmoituksensiirtojärjestelmä täyttää sekä VML:n viestintäverkkoa ja -palvelua että EY:n puitedirektiivin sähköistä viestintäpalvelua koskevat määritelmät.⁵ Näin ollen Viestintävirastolla on toimivalta käsitellä ISJ:ää viestintämarkkinoita koskevilta osin.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (2002/21/EY). Direktiivin 2 artiklan c kohdan mukaan *sähköisellä viestintäpalvelulla* tarkoitetaan tavallisesti korvausta vastaan suoritettuja palveluja, jotka muodostuvat kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisessä viestintäverkossa, mukaan lukien televiestintäpalvelut ja siirtopalvelut radio- ja televisiotoiminnassa käytetyissä verkoissa, mutta jättäen ulkopuolelle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen avulla siirretyt sisältöpalvelut tai sisältöä toimituksellisessa valvonnassaan pitävät palvelut; kyseinen palvelu ei käsitä myöskään direktiivin 98/34/EY ensimmäisessä artiklassa määriteltyjä tietoyhteiskunnan palveluja, jotka eivät muodostu kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa.

Ilmoituksensiirtojärjestelmää koskevat keskeiset säännökset ja ohjeet

Hätäkeskuslaitoksen lausunnon mukaan automaattinen hälytyslaitteistojen ilmoituksensiirtojärjestelmä on verrattavissa hätäpuhelu liikenteeseen.

Ilmoituksensiirtojärjestelmästä ei ole säädetty viestintämarkkina laissa tai sen perustella annetuissa säädöksissä tai määräyksissä. Hätäkeskus- tai pelastus laissa ilmoituksensiirtojärjestelmästä ei ole erityisiä säännöksiä. ISJ on yksi osa automaattisia hälytysjärjestelmiä, joihin kuuluvat muun muassa palo ilmoittimet. Palo ilmoittimista on säädetty pelastus laissa ja pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta annetuissa laissa (562/1999; myöhemmin laitelaki), sisäasiainministeriön määräyksessä sekä Suomen rakentamismääräyskoelma. Palo ilmoittimen liittäminen hätäkeskukseen voi perustua edellä kerrotuin tavoin velvoittavaan säädäntöön tai vapaaehtoisuuteen. Kummassakin tapauksessa käyttäjän on tehtävä sopimus hätäkeskuksen kanssa.

Pelastus laissa on säädetty rakennuksen omistajalle ja haltijalle veloitteita huolehtia siitä, että viranomaisten määräämät tai säädöksissä vaaditut palonilmaisulaitteet ja hälytyslaitteet sekä muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet ovat toimintakunnossa sekä huollettu ja tarkastettu asianmukaisesti. Pelastus laissa on lisäksi annettu sisäasiainministeriölle asetuksenantovaltuus antaa tarkempia säännöksiä mm. palonilmaisulaitteiden toimintakunnossa pitämiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista ja menettelytavoista. Pelastus laissa ei ole muita säännöksiä palonilmaisulaitteista tai ISJ:stä.

Laitelaissa on säädetty palonilmaisulaitteiden ja muun onnettomuuden vaaran ilmaisulaitteiden teknisistä ominaisuuksista. Laissa annetaan pelastustoimesta vastaavalle ministeriölle määräys anto valtuus antaa pelastustoimen laitteita koskevia teknisiä määräyksiä sekä määräyksiä tai ohjeita, jotka koskevat hätäkeskukseen tiedonsiirtoyhteydellä liitettävien palonilmaisulaitteistojen, hälytyslaitteistojen ja sammutuslaitteistojen suunnittelu-, asennus-, huolto- ja tarkastustöitä. Kyseessä on tekninen säädös, jossa ei ole säädetty veloitteen kohdetta. Laitelaissa ei ole muita säännöksiä palonilmaisulaitteista tai ISJ:stä.

Laitelain ja pelastuslain perusteella sisäasiainministeriö on antanut *määräyksen palo ilmoittimen hankinnasta, asennuksesta, käyttöön otosta, huollosta ja tarkastuksesta* (Dnro SM-1999-440/Tu 33; Pelastusosaston julkaisusarja no A:60). Määräyksen soveltamisalan mukaan "määräys koskee hätäkeskukseen liitettävien ja/tai viranomaisten vaatimien henkilöturvallisuutta lisäävien tai pelastustoimia helpottavien automaattisten palo ilmoittimien suunnittelua, asennusta, käyttöä, huoltoa ja tarkastusta." ⁶

⁶ Määräyksen määritelmän mukaan **palo ilmoitin** on laitteisto, joka antaa automaattisesti ja välittömästi ilmoituksen alkavasta palosta sekä laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista. **Palo ilmoittimen haltija** on yhteisö, yritys tai luonnollinen henkilö, jolla on hallintaoikeus palo ilmoittimeen. Palo ilmoittimen haltijan on pidettävä palo ilmoitin jatkuvasti toimintakuntoisena. Haltijalta edellytetään sopimusta hätäkeskuksen

Määräyksen liitteessä 1 Paloilmoittimen toteutuspyytäkirjassa huomioitava asioita osassa 4 "Kiinteistön haltijan / omistajan velvollisuudet" todetaan muun muassa, että

- paloilmoittimen liittamisestä hätäkeskukseen on tehty sopimus,
- paloilmoittimen siirtoyhteys on tilattu teleoperaattorilta".

Kyseisen liitteen kohdassa 8 "Ilmoittimen liittäminen hätäkeskukseen" muun muassa todetaan edelleen, että

- tämän sopimuksen purkaminen suoritetaan kirjallisesti paikalliselle pelastuslaitokselle ja teleoperaattorille,
- teleoperaattorin yleisiä tilaajaehtoja ja automaattisen paloilmoittimen puhelinverkkoon liittämistä koskevia erityismääräyksiä noudatetaan".

Määräyksen liitteessä siis edellytetään, että käyttäjä on tehnyt sopimuksen hätäkeskuksen kanssa ilmoittimen liittamisestä hätäkeskukseen ja että siirtoyhteys on tilattu teleoperaattorilta. Määräyksessä tai sen liitteessä teleoperaattorille ei ole asetettu mitään velvollisuuksia kuten siirtoyhteyden toimittamisvelvollisuutta. Myös muut kuin puhelinpalvelua tarjoavat teleyritykset voivat tarjota ilmoitin- ja siirtoyhteyden palveluja.

Suomen Rakentamismääräyskokoelmassa on annettu määräyksiä ja ohjeita rakennusten paloturvallisuudesta (E1 Rakennusten paloturvallisuus, määräykset ja ohjeet 2002). Rakentamismääräyskokoelman määräykset ovat velvoittavia maankäyttö- ja rakennuslain 13 §:n perusteella. Määräyskokoelman soveltamisalan mukaan määräykset ja ohjeet koskevat uuden rakennuksen paloturvallisuutta. Määräyskokoelmassa määrätään, että tietyn henkilömäärän ylittäviin tiloihin ja laitoksiin on asennettava automaattinen paloilmoitin.

Rakentamismääräyskokoelmasta ei kuitenkaan ilmene tarkemmin missä tai minne automaattinen paloilmoitin antaa ilmoituksen palosta tai sen toimintavarmuutta vaarantavista seikoista. Määräyskokoelman velvoite kohdistuu ainoastaan paloilmoittimen asentamiseen. Asentamisvelvollisuus voi taas koskea vain rakennuksen omistajaa tai haltijaa.

Edellä mainittujen säädösten lisäksi eräissä yksityisoikeudellisissa säännöissä ja ohjeissa ohjeistetaan ja määritellään ISJ ja paloilmoitin.⁷

Edellä esitetyn perusteella automaattisen paloilmoittimen hankkiminen, asentaminen, toimintakunnon ylläpitäminen ja siirtoyhteyden tilaaminen

---

kanssa paloilmoittimen liittamisestä hätäkeskukseen. Määräyksen voimassaoloa on jatkettu 31 päivään joulukuuta 2006 ministeriön asetuksella (901/2005).

⁷ Eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden keskusjärjestöjen yhteenliittymä (CEA) on laatinut säännöt "Tavoitteelliset vaatimukset Ilmoitusten Siirtojärjestelmille ISJ; CEA 4089:2002-08" Säännöissä on määritelty mm. ilmoituksensiirto- ja paloilmoitinjärjestelmä sekä asetettu näille toiminnoille toiminnallisia vaatimuksia.

Paloilmoitinalan tahoista koostunut työryhmä on laatinut "Paloilmoittimen suunnittelu- ja asennusohjeen 2002/2003". Ohjeen mukaan paloilmoitin on laitteisto, joka antaa automaattisesti ja välittömästi ilmoituksen alkavasta palosta sekä paikallisesti että hälytyskeskukseen. Paloilmoitin muodostuu ilmoitinkeskuksesta, teholähteestä, paloilmamisimista, paloilmotuspainikkeista, hälyttimistä ja automaattisesta ilmoituksensiirtojärjestelmästä. Edelleen ohjeen mukaan ilmoituksensiirtojärjestelmä välittää paloilmoittimen palo- ja vikailmoitukset sekä siirtoyhteyden vikailmoituksen hätäkeskukseen. Tässäkin ohjeessa paloilmoittimelle on asetettu ainoastaan toiminnallisia vaatimuksia.

on kiinteistön omistajan tai haltijan velvollisuus. Hätäkeskus puolestaan tekee käyttäjän kanssa sopimuksen paloilmoitinlaitteen liittamisestä hätäkeskukseen.

Nyt vireillä olevassa tapauksessa hätäkeskus on velvoittanut PHP:ta toteuttamaan hätäkeskukseen kytkettävän ISJ:n kaikki muutostyöt.

Ilmoituksensiirtojärjestelmästä ei voi saada VML 55 §:n mukaista maksutonta yhteyttä hätänumeroon, koska ISJ-palvelu ei ole puhelinpalvelu eikä siinä käytetä säädettyjä hätänumeroita, joten ISJ:ää ei voi rinnastaa hätäpuheluun. Näin ollen hätäkeskuslaitoksen peruste rinnastaa hätäpuheluliikenne ja ISJ ovat puite- ja yleispalveludirektiiviin ja VML:iin perustumattomia.

Mainituilla perusteilla teleyrityksen velvollisuus toteuttaa ISJ tai sen muutostöitä ei perustu VML:iin. Edellä esitetyn perusteella Viestintäviraston käsityksen mukaan teleyritykselle ei ole myöskään hätäkeskus-, pelastus- ja laitelaissa perustuslain 80 §:n edellyttämällä tavalla asetettu velvollisuutta toteuttaa ja ylläpitää ISJ:tä. Näin ollen hätäkeskuksesta näyttäisi puuttuvan oikeusperuste, jolla se voisi velvoittaa PHP:ta toteuttamaan ISJ:n ja sen muutostyöt. Lisäksi ISJ:n voi toteuttaa, ylläpitää ja valvoa myös muu taho kuin puhelinpalvelua tarjoava teleyritys. Tällaisia toimijoita toimii sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla.

Ilmoituksensiirtoyhteydestä perittävät maksut

Jotta käyttäjä voi liittää palo- tai muun ilmoittimensa hätäkeskukseen, hänen tulee tehdä sopimus sekä ISJ-palveluntarjoajan kanssa että hätäkeskuksen kanssa, jotka molemmat perivät käyttäjältä maksuja.

ISJ-palveluntarjoaja voi periä käyttäjältä liittymis- ja kuukausimaksun. PHP perii asiakkaalta liittymismaksun, joka sisältää palvelun aloittamiskustannukset, yhteyden rakentamisen ja verkkopäätteen asennuksen valmiiseen kaapelointiin. Kuukausimaksu sisältää verkkopäätteen vuokran, liikennöintimaksut, palvelun toiminnan jatkuvan valvonnan sekä palvelun huollon ja ylläpidon.

Hätäkeskuslaitos perii käyttäjältä liittymis- ja ylläpitomaksun, joka perustuu sisäasianministeriön asetukseen hätäkeskuslaitoksen hätäkeskusten maksullisista suoritteista (182/2005). Maksuperuste jakaantuu julkisoikeudellisiin suoritteisiin ja liiketaloudellisiin perustein hinnoiteltuihin suoritteisiin. Julkisoikeudellisten suoritteiden piiriin kuuluvat automaattiset paloilmoitinliittymät, jotka kiinteistössä on oltava rakentamismääräyskokoelman tai pelustuslain perusteella. Liiketaloudellisten suoritteiden piiriin kuuluvat vapaaehtoiset automaattiset kiinteistövalvontajärjestelmät. Kummastakin liittymästä peritään liittymismaksu ja määräajoin tehtävä toimintavalmiuden testausmaksu. Molempien liittymien maksut ovat yhtä suuret.

5.7 VML 98 § Viranomaisten avustamisesta aiheutuneet kustannukset

Viestintämarkkinalain 98 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE s.175) todetaan seuraavaa:

"Viranomainen toteuttaa pykälän 1 momentin mukaan kustannuksellaan järjestelmän, jolla se voi vastaanottaa ja käsitellä 97 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Viranomainen vastaa myös järjestelmän viestintäverkkoon liittämistä aiheutuneista kustannuksista. Järjestelmällä tarkoitetaan pykälässä esimerkiksi teknistä yhteyttä teleyrityksen ja viranomaisen tietokantojen välillä.

Teleyrityksellä on 2 momentin mukaan oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista.

Viranomaisten tarpeilla tarkoitetaan pykälässä muun muassa pelastus- ja turvallisuusviranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä säädettyihin viranomaistehtäviin liittyviä tarpeita, jotka kohdistuvat teleyritysten hallussa olevaan tietoon tai teleyritysten mahdollisuuksiin avustaa viranomaisia näiden toiminnassa.

Säännös on perustuslain omaisuuden suojaan koskevan 15 §:n takia välttämätön. Huomioon otettavilla välittömillä kustannuksilla tarkoitetaan säännöksessä esimerkiksi tietojen keräämiseen tarpeellisen ohjelmiston suunnittelusta aiheutuvia kustannuksia. Järjestelmien käyttöön ja ylläpitoon liittyvät välittömät kustannukset voivat olla esimerkiksi työvoimakustannuksia. Välittömiä kustannuksia ovat lisäksi esimerkiksi teknisten laitteistojen ynnä muiden apuvälineiden hankintakustannukset.

Kustannusten korvaamisesta päättää 2 momentin mukaan Viestintävirasto. Viestintävirasto siis tekee ratkaisun siitä, mitkä kustannukset ovat välittömiä ja tulevat korvattaviksi. Viestintävirasto myös määrittelee korvauksen suuruuden. Viestintäviraston asiassa antamasta päätöksestä saa valittaa hallintolainkäyttölaissa säädetyin edellytyksin hallinto-oikeuteen. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta."

Edelleen perusteluissa todetaan, että "Viranomaisten avustamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisperiaatteet voidaan tiivistää seuraavalla tavalla:

Palvelut, jotka tuotetaan teleyrityksen oman toiminnan tueksi tai kaupallisesti tarjottaviksi itsenäisiksi tuotteiksi, eivät oikeuta korvaukseen valtion varoista. Viranomaiskäyttö muodostaa näissä tapauksissa niin pienen osuuden palvelun kohderyhmästä, että se ei rasita teleyritystä taloudellisesti merkittävällä tavalla.

Viranomaisen avustamiseen liittyvät palvelut, joiden tuottaminen edellyttää investointeja ja työtä, oikeuttavat sen sijaan korvaukseen.

Kolmannen ryhmän viranomaisen avustamiseen liittyvistä palveluista muodostavat palvelut, jotka on erityislainsäädännössä nimenomaisesti säädetty viranomaisille maksuttomiksi.

Kustannukset korvataan säännöksen mukaan valtion varoista. Säännöksessä ei oteta kantaa siihen, minkä ministeriön tai hallinnonalan budjettiin kustannukset kohdentuvat. Asia ratkaistaan muussa yhteydessä."

5. 8 Viestintäviraston 10.5.2004 antama tulkinta hätäliikenteen kustannusten kohdentamisesta

Viestintävirasto on 10.5.2004 antanut tulkinnan hätäliikenteen kustannusten kohdentamisesta (Dnro 449/543/2004).⁸ Tulkinta koski ensinnäkin hätäliikenteen ohjausmuutoksista aiheutuvien kustannusten kohdentamista ja toisekseen hätäpuheluiden kustannusten kohdentamista.

Viestintävirasto lausui ohjausmuutosten kustannusten kohdentamisesta seuraavaa:

”Ensimmäinen peruste edellyttää, että kyseessä on yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankitun järjestelmän, laitteiston tai ohjelmiston investointi, käyttö ja ylläpito ja että kustannus on välitön. Jos nämä edellytykset eivät täyty, ei teleyritys ole lain perusteella korvaukseen oikeutettu. Viestintäviraston käsityksen mukaan puhelujen välitys on televerkon normaalia toimintaa, joten välityksen edellyttämien järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneet kustannukset eivät oikeuta teleyritystä saamaan korvausta valtion varoista. Sitä vastoin hätäkeskuksen liittäminen yleiseen televerkkoon tai muut erityisjärjestelyt edellyttävät korvausta valtion varoista.

Toinen korvausperuste viestintämarkkinalain mukaan on se, että teleyritykselle on aiheutunut viranomaisen määräämästä toimenpiteestä välittömiä kustannuksia. Käytännössä viranomaiset lähettävät ohjausmuutos- tarpeet Viestintävirastolle, joka jakaa viranomaisen tarpeen saatekirjeen liitteenä sellaisenaan kaikille teleyrityksille. Tässä tapauksessa viranomaisen pyyntö voidaan rinnastaa laissa tarkoitettuna yksittäistapauksen määräämäksi toimenpiteeksi. Viestintäviraston käsityksen mukaan tällainen viranomaisen toimenpidepyyntö voi aiheuttaa teleyritykselle välittömiä kustannuksia, jotka oikeuttavat korvaukseen valtion varoista.”

Edelleen Viestintävirasto totesi tulkinnassaan, että ”Edellä esitetyillä perusteilla Viestintävirasto katsoo, että teleyrityksellä on oikeus saada korvausta numeroihin 112 ja 10022 suuntautuvan hätäliikenteen edellyttämistä ohjausmuutoksista aiheutuneista välittömistä kustannuksista.”

Tulkinta annettiin Savonlinnan Puhelin Oy:n pyynnöstä asiassa, jossa hätäliikenteen kustannusten kohdentamisessa teleyritysten ja hätäkeskusten välillä oli ollut epäselvyyksiä. Tulkinta annettiin tiedoksi muun muassa teleyrityksille, hätäkeskuslaitokselle ja sisäasianministeriön poliisi-osastolle ja pelastusosastolle. Viestintävirasto ei ole saanut tulkinnastaan palautetta, joten virasto on voinut perustellusti olettaa tulkinnan täyttyneen tehtävänsä eli sen ohjaavaan vaikutukseen alan toimijoille.

Viestintävirasto on 23.8.2004 vastaanottanut hätäkeskuslaitoksen pyynnön 632/4.2.13/2004 hätäliikenteen ohjauksesta hätänumeroista 112 ja 10022 Hämeen hätäkeskusalueella. Viestintävirasto on vakiintuneen käytännön ja mainitun tulkinnan mukaisesti lähettänyt hätäkeskuksen ohjausmuutosta koskevan pyynnön eteenpäin teleyrityksille todeten, että hätäliikenteen muutostöiden kustannuksista osapuolet sopivat keskenään.

⁸ http://www.ficora.fi/suomi/document/Hataliikenteen_kustannusten_kohdentaminen.pdf

Viestintäviraston 10.5.2004 antama tulkinta hätäliikenteen ohjausmuutosten kustannuksista soveltuu myös hätäliikenteen osalta tähän yksittäistapaukseen eikä tulkinta ole liian yleisellä tasolla.

5.9. Korvausperuste

Viestintämarkkina-laissa säädetään viranomaisen avustamiseen liittyvistä teleyrityksen velvollisuuksista ja näiden kustannusten korvaamisesta tai maksuttomuudesta lain 94 ja 97 - 99 §:ssä. Tähän tapaukseen sovelletaan lain 98 §:ää.

Hätäkeskuslaitos kiistää korvausvelvollisuutensa, koska hätäpuheluliikenteen ja ISJ:n ohjauksessa ei sen mukaan ole kyse yksinomaan viranomaisen tarpeista. Edelleen hätäkeskuslaitoksen mukaan kyse on teleyrityksille VML:n 55 § säädetystä velvollisuudesta.

VML 55 § ei säädä mainittujen yhteyksien toteuttamisen kustannusten korvaamisesta, vaan siitä säädetään lain 98 §:ssä.

Hätäkeskuslaitos kiistää korvausvelvollisuutensa myös sillä perusteella, että se ei ole antanut VML:n 98 §:n 2 momentin mukaista määräystä, mutta se myöntää käyneensä neuvonpitoa PHP:n kanssa hätäpuheluliikenteen ohjaukseen liittyvistä asioista.

Korvausperuste VML 98 §:n 1 momentin mukaan

VML 98 §:n 1 momentti velvoittaa viranomaisen vastaamaan säännöksessä mainitun järjestelmän viestintäverkkoon liittämistä aiheutuneista kustannuksista. Järjestelmällä tarkoitetaan pykälässä esimerkiksi teknistä yhteyttä teleyrityksen ja viranomaisen tietokantojen välillä. Hätäkeskuslaitos on hätäkeskuslain mukaan hätäkeskustietojärjestelmän päävastuullinen rekisterinpitäjä.

PHP on lisäselvityksessään todennut, että harkinta siitä onko tapauksessa kyse VML 98 §:n 1 momentin ja/tai 2 momentin tilanteesta jää Viestintäviraston tehtäväksi. Hätäkeskuslaitoksen mukaan kyse on hätäpuheluliikenteen tai siihen verrattavissa olevien automaattisten hälytyslaitteistojen ilmoituksensiirtoyhteyksien ohjaamisesta syntyneistä kustannuksista eivätkä kustannukset liity mitenkään teleyrityksen hallussa olevien tietojen saantiin.

Viestintävirasto katsoo saatujen selvitysten perusteella, että kyseessä ei ole VML:n 98 §:n 1 momentin mukaisista viranomaisen järjestelmän viestintäverkkoon liittämistä koskevista toimenpiteistä, vaan kyse on hätäpuhelun ja ISJ:n ohjausmuutoksista, joiden kustannusten korvaamista koskee pykälän 2 momentti.

Korvausperuste 98 §:n 2 momentin mukaan

VML 98 §:n 2 momentissa säädetään kahdesta eri korvausperusteesta. Ensimmäinen korvausperuste edellyttää, että kyse on yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä tai ylläpidosta. Lisäedellytys on, että aiheutunut kustannus on välitön. Toinen korvausperuste on, että teleyritykselle on aiheutunut viranomaisen määräämästä toimenpiteestä välittömiä kustannuksia. Nämä korvausperusteet eivät ole

toisensa poissulkevia. Lisäksi säännös on perustuslain omaisuuden suo-
jaa koskevan 15 §:n takia välttämätön.

Hätäliikenteen ohjauksen toteuttamiseksi Hämeen hätäkeskusalueella
hätäkeskuslaitos on lähettänyt hätäliikenteen ohjauspyynnön Viestintävi-
rastolle, jonka virasto on vastaanottanut 23.8.2004. Ohjauspyynnössä on
seikkaperäinen selostus mihin ja milloin ohjaukset tulee suorittaa. Lisäksi
Viestintäviraston 10.5.2004 antaman tulkinnan mukaan virastolle esitetty
pyyntö voidaan rinnastaa VML:ssä säädetyn viranomaisen määräämäksi
toimenpiteeksi.

Yleensä teleyritykset perivät korvauksen puheyhteyden muodostamisesta
ja välittämisestä puhelun soittajalta. Puhelun vastaanottajalle ei yleensä
tule kustannuksia. Yleispalveludirektiivissä ja VML:ssä kuitenkin sääde-
tään, että yhteyden saaminen hätänumeroon on oltava käyttäjälle eli
soittajalle maksuton. Puhelun välittäminen on teleyrityksen tavanomaista
teletoimintaa, joten hätäpuhelun välittäminen ei oikeuta teleyritystä
saamaan korvausta myöskään puhelun vastaanottajalta ilman sitä kos-
kevaa nimenomaista velvoitetta. Sitä vastoin hätäkeskuksen siirrosta
johtuvat ohjausmuutokset aiheuttavat tavanomaisesta teletoiminnasta
poikkeavia toimenpiteitä.

Hätäkeskuslaitoksen mukaan automaattisten hälytyslaitteistojen ilmoi-
tuksensiirtoyhteydet ja hätäpuheluliikenne ovat toisiinsa verrattavissa
mutta se ei ole esittänyt rinnastukselle perusteita. VML 55 § ei tällaista
rinnastusta tunne eikä siinä muutenkaan säädetä automaattisista häly-
tyslaitteista. Pykälässä ei myöskään säädetä automaattisten hälytyslait-
teistojen ilmoituksensiirtoyhteyksien ohjaamisesta. VML:n muissakaan
säännöksissä ja missään muussakaan säädöksessä ei tällaista ISJ-
ohjausvelvoitetta ole kenellekään asetettu.

Eri säännösten kannalta ero hätäpuhelun ja ISJ:n osalta liittyy teleyri-
tyksen ja käyttäjän oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Hätäpuhelun osalta *teleyri-
tytys* on osaltaan lain mukaan *velvollinen* ohjaamaan sen ja vastaavasti
käyttäjä on oikeutettu maksuttomaan hätäpuheluun. ISJ:ssä velvollisuus
kohdistuu tietyissä tapauksissa *käyttäjään* mutta teleyrityksellä ei ole
säädettyä velvollisuutta toteuttaa ISJ-liitintää ja/tai -palvelua.

Tosiasiasa ISJ voidaan rinnastaa teleyrityksen tarjoamaan verkko- ja
viestintäpalveluun, jonka teleyritys voi halutessaan toimittaa sekä käyt-
täjälle ja hätäkeskukselle.⁹ Teleyritykselle laissa säädetty velvollisuus ei
kuitenkaan poista sen oikeutta saada korvausta palveluistaan, sillä onhan
se esimerkiksi oikeutettu samaan hinnastonsa mukaisen maksun toimit-
taessaan kiinteän puhelinverkon liittymän. Jos ohjausmuutos toteutetaan
muusta kuin teleyrityksestä johtuvasta syystä, teleyritys on oikeutettu
saamaan korvausta ohjausmuutoksen aiheuttavalta osapuolelta. Maksajia
ovat yleensä palvelun tai sen muutoksen pyytäjät tai aiheuttajat ellei toi-
sin ole säädetty tai sovittu.

PHP:n lisäselvityksen mukaan hätäkeskuslaitoksen kokouskutsusta ja ko-
kousmuistioista ilmenee, että Hämeen hätäkeskusalueen ISJ:stä ja sen
ohjauksesta ja varmentamisesta on käyty neuvotteluja. Hätäkeskuslai-
toksen 31.8.2004 päivätystä ISJ:ää koskevasta esityslistasta ilmenee, et-
tä hätäkeskuslaitoksen edustaja on ilmoittanut PHP:lle, että ilmoituksen-

⁹ Jos kyse on HMOV-teleyrityksestä, tällä voi olla velvollisuus tarjota verkko- tai viestintäpalvelua mutta HMOV-
teleyritykselläkään ei ole velvollisuutta tarjota ISJ:ää.

siirtoyhteyksistä ei tule erillistä tilausta mutta yhteys on tehtävä. Hätäkeskuslaitos ei omassa selvityksessään ole kiistänyt tällaista ilmoitusta, vaikka asiasta on PHP:n lisäselvityksessä nimenomainen maininta. Edelleen PHP:n selvityksen mukaan ISJ:tä koskeva tarjouspyyntö on tullut sille puhelimitse kesäkuussa, jonka perusteella se on tehnyt tarjouksen sähköpostilla 15.7.2004.

Hätäkeskuslaitos ei voi kiertää maksuperustetta sillä, että se ei ole oman näkemyksensä mukaan antanut nimenomaista määräystä ohjausmuutosten toteuttamiseksi, kun se on niitä tosiasiallisesti PHP:ltä edellyttänyt ja vaatinut. Tätä näkemystä tukee se, että asianosaiset ovat käyneet useita kuukausia neuvotteluja ohjausmuutoksista ja hätäliikenteen varmistamisesta. Neuvotteluja, niissä yhteisesti sovittuja asioita ja aikatauluja sekä hätäkeskuslaitoksen Viestintävirastolle lähettämää ohjausmuutospyyntöä voidaan pitää tilauksen rinnastettavina menettelyinä.

Edelleen hätäkeskuslaitoksen mukaan PHP:n ISJ-asiakkailtaan perimien kuukausittaisten ylläpitomaksujen tulisi kattaa valvomopuolella tapahtuvien muutosten kustannukset. Kuitenkin hätäkeskuslaitos perii ISJ:stä asiakkailtaan itse paitsi kertaluontoisen kytkentämaksun myös ylläpidosta kuukausimaksun (Sisäasiainministeriön asetus hätäkeskuslaitoksen hätäkeskusten maksullisista suoritteista 182/2005). Viestintäviraston käsityksen mukaan hätäkeskuslaitoksen asiakkailtaan perimän kytkentämaksun tai kuukausimaksun tulisi kattaa sen omista toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset.

VML:n 98 §:n esitöissä ja liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän ehdotuksessa kiteytetään viranomaisen avustamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisperiaatteet. Palvelut, jotka tuotetaan teleyrityksen oman toiminnan tueksi tai kaupallisesti tarjottaviksi itsenäisiksi tuotteiksi, eivät oikeuta korvaukseen valtion varoista. Viranomaisen avustamiseen liittyvät työt ja investoinnit oikeuttavat korvaukseen. Vaikka PHP tarjoaa ISJ:ää, se ei kuitenkaan voi tarjota tai myydä hätäkeskukseen liitettävää ISJ-palvelua ilman viranomaisen myötävaikutusta kuten se voi tehdä omien kaupallisten tuotteidensa osalta. *Korvausperustetta harkittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että PHP:n laskuttamat toimenpiteet ja laitteet eivät kohdistu itse järjestelmään, vaan ne koskevat hätäkeskuksesta johtuvia ja siellä tapahtuneita muutoksia.*

Muutostöiden kohteena oleva valvontakeskus on siirretty Lahdesta Hämeenlinnaan, jossa se sijaitsee hätäkeskuksen tiloissa. Valvontakeskus hoitaa ainoastaan hätäkeskukseen tulevia ilmoituksensiirtoyhteyksiä. Muutoksia ei ole tehty asiakkaille eikä muille ISJ:stä ilmoituksia vastaanottaville tahoille. Jotta hätäkeskus voisi toteuttaa sille laeissa ja määräyksissä säädetyt hätäilmoituksia koskevat velvoitteet, sen tulee omalta osaltaan ylläpitää toimintakuntoisina ilmoitusten vastaanottamiseen kuuluvat järjestelmät, ohjeet ja laitteet. PHP:n laskutuksessa on kyse samanlaisesta tavanomaisesta asennus- ja ohjausmuutostekustannusten korvaamisesta kuin yrityksen tai kuluttajan muuttaessa uusiin tiloihin. PHP ei käytä omassa toiminnassaan laskuttamia ohjelmia ja laitteita vaan valvontakeskukset ja niihin tehdyt muutostyöt kohdistuvat yksinomaan hätäkeskuksen omaan toimintaan ja sen omia tarpeita varten. Näin ollen muutostöissä ei ole kyse myöskään säännöksen perustelujen mukaisesta itsenäisestä tuotteesta.

Edellä esitetyn perusteella ja PHP:n toimenpidepyynnöstä, lisäselvityksestä ja sen liitteistä sekä hätäkeskuksen Viestintävirastolle 23.8.2004 osoitetusta ohjausmuutospyynnöstä ilmenee tapahtumien kulku eli kuka on tilannut ja mitä on tilattu, joten Viestintävirasto katsoo, että lisäselvitysten hankkiminen laskun *perusteista* ei ole tarpeellista.

Esitetyn selvityksen perusteella on riidatonta, että PHP on joutunut toteuttamaan sekä hätäpuheluliikenteen että ISJ:n ohjausmuutoksen. Näistä toimenpiteistä PHP:lle on aiheutunut välittömiä kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet viranomaisen avustamiseen liittyvästä toimenpiteistä ja viranomaisen tosiasiallisesta määräyksestä. Näin ollen PHP:n laskun peruste vastaa paitsi VML:a ja sen perusteluita mutta myös liikenne- ja viestintäministeriön viranomaisten telepalveluiden korvauskäytäntöä tutkineen työryhmän ehdotusta (s. 26). Työryhmän ehdotuksen mukaan viranomainen korvaa teleyritykselle yksilöidystä, viranomaisen avustamiseen liittyvästä asianomaisen viranomaisen määräämästä toimenpiteestä teleyritykselle aiheutuneet välittömät kustannukset. Tämä korvausperuste vastaa myös Viestintäviraston aiempaa tulkintaa ohjausmuutosten kustannusten korvaamisesta. Nyt esitettyjä perusteluita tukee myös se, että erityislainsäädännössä ohjausmuutoksia ei ole säädetty viranomaisille nimenomaisesti maksuttomiksi.

VML:n 98 §:n 2 momentin edellytysten täytyessä PHP on oikeutettu korvaukseen. Esitetyillä perusteilla Viestintävirasto katsoo, että hätäkeskuslaitoksen vaatimus hylätä PHP:n lasku perusteettomana on aiheeton.

5.10 Korvauksen suuruus

Viestintämarkkinalain 98 §:n 2 momentin mukaan kustannusten korvaamisesta päättää Viestintävirasto. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan virasto ratkaisee sen, mitkä kustannukset ovat välittömiä ja tulevat korvattavaksi ja näiden lisäksi virasto määrittelee korvauksen suuruuden.

Säännöksessä tai sen esitöissä ei oteta tarkemmin kantaa korvauksen laskentatapaan. Ainoa kustannuksia koskeva maininta säännöksen perusteluissa on se, että "teleyritysten tulee pyrkiä tekemään investoinnit mahdollisimman edullisesti ja viranomaisten esittämien toivomusten mukaisesti". Viestintävirastolla ei ole tiedossa, että hätäkeskuslaitoksella olisi ollut huomautettavaa ohjausmuutosten aikana tai niiden jälkeen suoritetuista töistä tai hankituista laitteista.

Yleispalveludirektiivi

Hätäkeskuslaitos on vaatinut, että mahdollinen korvaus tulee suorittaa nettokustannusperusteen mukaisesti. Hätäkeskuslaitos perustelee nettokustannukseen perustuvaa korvausperustetta sillä, että yleispalveludirektiivin johdanto-osan 21 kohdassa mainitaan yleispalveluvelvoitteen aiheuttaman rasitteen nettokustannusten kattaminen. Johdanto-osa viittaa hätäkeskuslaitoksen mainitsemaan yleispalveludirektiivin 12 artiklan 1 kohtaan.

Yleispalveludirektiivi sääntelee siinä mainituista yleispalveluista, jonka kohteena ovat velvollisuuksien osalta yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäverkkoja - ja palveluita tarjoavat teleyritykset ja oikeuksien osal-

ta loppukäyttäjät. Direktiivissä vahvistetaan sen 1 artiklan mukaan loppukäyttäjän oikeudet.

Teleyritysten yleispalveluvelvollisuuksista säädetään direktiivin toisessa luvussa, joka käsittää artikkelit 3 - 15. Yleispalvelun takaamiseksi jäsenvaltiot voivat nimetä yhden tai useamman teleyrityksen. Suomessa ei ole nimettyjä yrityksiä.

Eräs direktiivin yleispalveluista koskee nimetyn yrityksen velvollisuutta tarjota kiinteän puhelinverkon liittymää, jonka tulee mahdollistaa yleisesti saatavilla oleva puhelinpalvelu (artikla 4 kohta 1).¹⁰ Puhelinpalvelun määritelmän mukaan hätäpalveluja tulee voida käyttää numerointisuunnitelmassa olevan numeron tai numeroiden avulla.¹¹ Vaikka Suomessa ei ole nimettyjä yrityksiä, niin 4 artikla on pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 59 §:llä, jossa säädettyjä velvoitteita on annettu teleyrityskohdaisilla HMOV-päätöksillä. Yleispalveludirektiivissä tarkoitetut nimetyt yritykset ovat kuitenkin eri asia kuin HMOV-yritykset.

Yleispalveludirektiivin kustannusten korvauksia koskeva 12 artikla viittaa nimetyille teleyrityksille direktiivin 3-10 artikloissa asetettuihin yleispalveluvelvoitteisiin. Artiklaa 12 ei ole implementoitu viestintämarkkinalakiin.

Hätäkeskuslaitoksen perustelu yleispalveludirektiivin 12 artiklaan viittaa nimetyn yrityksen kiinteän puhelinverkon liittymän tarjoamisvelvollisuudesta aiheutuviin kustannuksiin. Yleispalveludirektiivin liitteestä IV ilmenee, että nettokustannusten laskeminen koskee sellaisia yleispalveluja, joita nimetyt yritykset voivat tarjota loppukäyttäjille ainoastaan tappiolla tai tavanomaisista kaupallisista ehdoista poikkeavin kustannuksin. Yleispalveludirektiivin 12 ja 26 artikloissa ei säädetä ohjausmuutoksesta aiheutuvista kustannuksista ja niiden laskentaperusteista. *Direktiivin 12 artiklan nettokustannusrasitus tarkoittaa niitä kustannuksia, joita teleyritykselle aiheutuu sen velvollisuudesta tarjota kiinteä puhelinverkon liittymä siihen kuuluvine ominaisuuksineen.* Direktiivin yleispalveluvelvoitteet eivät kohdistu ohjausmuutoksiin, joten direktiivistä ei aiheudu teleyrityksille hätäkeskuslaitoksen mainitsemia hätäpuhelin ja ISJ:n ohjausmuutoksen kustannusrasitteita. Koska tässä tapauksessa ei ole kyse siitä, että käyttäjälle tulee tarjota yleisen kiinteän puhelinverkon liittymä, niin direktiivin 12 artiklaa ei voida soveltaa viestintämarkkinalain 98 § 2 momentissa koskevassa kustannusten korvaamisasiassa.

¹⁰ Direktiivin 2 artiklan c) kohdan mukaan *yleisesti saatavilla olevalla puhelinpalvelulla* tarkoitetaan yleisesti saatavilla olevaa palvelua, jonka avulla voidaan ottaa ja vastaanottaa kotimaan- ja ulkomaanpuheluja sekä käyttää hätäpalveluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron tai numeroiden avulla, sekä tarvittaessa yhtä tai useampaa seuraavista palveluista: operaattorin neuvontapalveluja, numerotiedotuspalveluja, luetteloja, maksullisten yleisöpuhelinten tarjontaa, erityisin ehdoin tapahtuvaa palvelun tarjontaa, erityistoimintojen tarjoamista vammaisille asiakkaille tai käyttäjille, joilla on sosiaalisia erityistarpeita, ja/tai muita kuin maantieteellisiä numeroita käyttävien palveluiden tarjontaa.

¹¹ Loppukäyttäjän oikeus soittaa hätäpuheluja maksutta koskeva yleispalveludirektiivin 26 artiklan 1 kohta on pantu täytäntöön VML 55 §:llä. Artiklan 2-4 kohdissa asetetut pelastustoimia koskevat velvollisuudet on säädetty pelastus- ja hätäkeskuslaissa. Yleispalveludirektiivin 26 artikla kuuluu direktiivin IV lukuun, joka säätelee loppukäyttäjän etuja ja oikeuksia. Puitedirektiivin määritelmän mukaan loppukäyttäjällä tarkoitetaan käyttäjää, joka ei tarjoa käyttöön yleisiä viestintäverkkoja eikä yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja. Puitedirektiivissä on erikseen määritelty käyttäjä.

Edellä esitetyillä perusteilla Viestintävirasto katsoo, että hätäkeskuslaitoksen vaatimus nettokustannuskorvaukselle on viestintämarkkinalakiin perustumaton. Lisäksi hätäkeskuslaitoksen peruste, että korvausta on suoritettava ainoastaan silloin, kun palvelun tarjoamisesta muodostuu teleyritykselle kohtuuton rasite, on viestintämarkkinalakiin perustumaton.

Lasku ja sen erittely

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän ehdotuksen kohdassa 8.5 (s. 24) "Noudatettu laskutuskäytäntö" todetaan seuraavaa

"Jotta laskutuksen oikeellisuudesta ja asianmukaisuudesta voitaisiin varmistua jälkikäteen, laskutuksen kohteena olevien investointien ja työsuoritusten tulisi perustua selvään tilaukseen ja sitä täydentäviin asiakirjoihin. Saattaahan olla niin, että tilauksen kohteena oleva toimenpide edellyttää valmistavia tai täydentäviä toimia, joita ei ole voitu ennakoida tilushetkellä.

Viranomaistoimintaan liittyvästä laskusta tulee ilmetä maksuperuste asianmukaisesti eriteltyinä. Erittelyn tulisi sisältää vähintään seuraavat kohdat:

- tilaus, johon lasku perustuu
- palvelun käyttökerrat tai kesto
- teleyrityksen työkustannukset
- teleyrityksen investoinnit ja maksuosuus aiemmasta menoajasta
- olennaiset alihankintakustannukset
- korko

Tällöin laskun hyväksyvällä viranomaisella on käytettävissään riittävät tiedot suorituksen asianmukaisuuden arvioimista varten."

Viestintävirasto varasi hätäkeskuslaitokselle mahdollisuuden lausua PHP:n laskusta. Hätäkeskuslaitos katsoi, ettei sillä ole VML 112 §:n perusteella velvollisuutta antaa tietoa siitä, mihin tarkoitukseen PHP:n laskusta ilmenevät työsuoritteet kohdistuvat. Hätäkeskuslaitoksella on kuitenkin oikeus antaa selvitystä, vaikka se katsoisikin, ettei sillä ole siihen velvollisuutta.

Hallintolain mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Edelleen hallintolain mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista.

Työryhmän ehdotuskin lähtee siitä, että laskun hyväksyvällä viranomaisella on käytettävissään riittävät tiedot suorituksen asianmukaisuuden arvioimista varten.

Hätäkeskuslaitos ei selvityksessään ottanut kantaa PHP:n laskun määrään muuten kuin että, se pyysi Viestintävirastoa hankkimaan "kaikki sellaiset esitettyyn laskuun liittyvät asiakirjat, joista voidaan luotettavasti todeta hätäpuheluliikenteen ohjaukseen käytettyjen työtuntien määrät ja työtunneista maksetut todelliset nettomääräiset kustannukset". Hätäkeskus ei ole mainitulla lausunnollaan kiistänyt laskun perustetta eli onko mainittuja työsuorituksia tehty mutta se on pyytänyt Viestintävirastoa edelleen selvittämään työmäärän.

PHP:n lasku perustuu sen ja hätäkeskuslaitoksen välisiin neuvotteluihin hätäpuheluliikenteen ja ISJ:n ohjausmuutoksesta, jotka johtuvat hätäkeskuslaitoksen fyysisen sijaintipaikan muutoksesta Lahdesta Hämeenlinnaan. Neuvotteluita käytiin ajalla talvi 2004 - syksy 2004.¹² PHP:n laskun liitteenä olevasta laskelmasta ilmenee seikkaperäisesti milloin, mitä ja kuinka paljon työtä on tehty. Edelleen laskelmasta ilmenee tuntiveloitus ja laitehankinnat. PHP:n tuntiveloitus perustuu sen hinnaston mukaiseen laskutukseen, joka on julkinen ja saatavissa PHP:lta. Viestintävirastolla ei ole syytä epäillä, että laskelmassa mainitut työt ja laitehankinnat eivät olisi aiheutuneet VML 98 §:n 2 momentissa mainituilla perusteilla. Viimeistään Viestintäviraston hätäkeskuslaitokselle osoittama selvityspyynnö liitteineen oli riittävä toteuttamaan työryhmän ehdotuksen mukaisen laskun erittelyn riittävästä tiedoista suorituksen asianmukaisuuden arvioimista varten.

PHP on toimittanut edellä mainittuja asiakirjoja, joista ilmenee lasku ja sen peruste. Lasku on eritelty työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Hätäkeskuslaitos ei ole esittänyt hallintolain mukaisia perusteita vaatimukselleen, että Viestintäviraston tulisi hankkia lisäselvitystä työtuntien määrästä. Asiassa ei ole muutoinkaan syytä epäillä tai tullut ilmi, että PHP:n laskuttamat tuntimäärät olisivat aiheettomia. Viestintäviraston käsityksen mukaan se on hankkinut ja pyrkinyt hankkimaan asianosaisilta ne tiedot ja selvitykset, joilla se katsoo olevan merkitystä myös laskun määrän suhteen.

PHP ei ole lisäselvityksensä mukaan laskuttanut hätäkeskuksen kanssa käytyihin kokouksiin osallistumisesta ja niissä tehtyyn projektisuunniteluun liittyvästä menetetyistä työajasta, matkakustannuksista ja päivärahoista.

PHP:n tuntihinnasto vuodelta 2004 on jaettu neljään ryhmään: perustuntihinta (50,82 €), erikoistyö (69 €), asiantuntijatyö (85 €) ja konsulttityö (119 €). PHP on laskuttanut tehdystä työstä hinnastonsa perustunti- tai erikoistyötuntihinnan mukaisen maksun. ISJ-muutoksista ja asennuksista on laskutettu perustuntihinta, vaikka ne PHP:n ilmoituksen mukaan kuuluvat yleensä erikois- ja asiantuntijatyön hinnoittelun piiriin. Hätäliikenteen ohjausmuutoksista on laskutettu erikoistyön tuntihinta.

Järjestelmätyöt kuuluvat hinnaston mukaan erikoistyöveloitukseen piiriin. Hätäliikenteen ohjausmuutostöitä ei voida pitää perusasennustyönä, joten PHP:lla on oikeus veloittaa sitä koskeva työ erikoistyötuntihinnan mukaan.

Viestintämarkkinalain perustelujen mukaan teleyritysten tulee pyrkiä tekemään viranomaisinvestoinnit mahdollisimman edullisesti. Koska PHP on laskuttanut ISJ:ään kohdistuvista töistä perustuntihinnan mukaan eikä PHP ole veloittanut kaikista välittömistä kustannuksista, Viestintävirasto katsoo, että PHP on tehnyt ISJ:n ja hätäliikenteen ohjausmuutostyöt mahdollisimman edullisesti. Viestintävirasto katsoo, että PHP:lla on oikeus laskuttaa tehdystä työstä hinnastonsa mukainen maksu, kun ei ole näytetty, että muuta olisi sovittu. Laskutettavien työtuntien ja laitehankintojen osalta Viestintävirastolla ei ole huomautettavaa.

¹² Viestintävirastolla on käytössään esityslistoja ja pöytäkirjoja hätäkeskuslaitoksen ja teleyritysten neuvotte- luista ajalta helmikuu 2004 - lokakuu 2004.

Viivästyskorko

Viivästyskorko määräytyy korkolain mukaan, jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta tai kauppataavasta taikka muusta lainsäädännöstä. Työryhmän ehdotuksen mukaan laskun tulee sisältää myös korko. Laskua koskevat tiedot kuitenkin liittyvät siihen, että laskun hyväksyvällä viranomaisella on käytettävissään asianmukaiset tiedot suorituksen arvioimista varten. Korko ja viivästyskorko puolestaan kuuluvat vaihdantalouden perusominaisuuksiin, joten koron ilmoittaminen laskussa on tavanomaista ja korkolain mukaista.

Viestintäviraston toimivalta rajoittuu tässä tapauksessa vain VML 98 §:n 2 momentin mukaisiin välittömiin kustannuksiin, eikä viivästyskorkoa voida katsoa säännöksessä tarkoitetuksi kustannukseksi, joten virasto katsoo, ettei sillä ole toimivaltaa ratkaista viivästyskorkoa koskevaa yksityisoikeudellista vaadetta.

5.11 Kustannusten suorittaja

VML:n 98 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen toteuttaa kustannuksellaan järjestelmän, jolla se voi vastaanottaa ja käsitellä 97 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Säännöksen esitöissä ei oteta kantaa mitä viranomaisella tässä tarkoitetaan mutta 97 §:n esitöiden mukaan ”pykälässä tarkoitettuja viranomaisia ovat esimerkiksi poliisi, tulli, rajavartiolaitos sekä palo- ja pelastusviranomaiset”.

VML 98 §:n 2 momentin mukaiset korvaukset suoritetaan valtion varoista. Säännöksen esitöiden mukaan ”säännöksessä ei oteta kantaa siihen, minkä ministeriön tai hallinnonalaan budjettiin kustannukset kohdentuvat. Asia ratkaistaan muussa yhteydessä.” VML:ssa tai sen perusteluissa ei ole täsmennetty mainittua muuta yhteyttä.

Luonnollinen valtiota edustava taho olisi pyynnön esittänyt hallinnonala eli sisäasianministeriön hallinnonala.¹³ Tämä vastaisi myös työryhmän ehdotusta (s. 26), sillä siinä korvausvelvolliseksi on määritelty viranomaisen. Lisäksi yleinen käytäntö teletoiminnassa on ollut se, jos käyttäjän asennusosoite muuttuu ja uudesta asennuksesta aiheutuu teleyritykselle kustannuksia, niin käyttäjä maksaa tällaiset kustannukset. Viestintävirastolla ei ole toimivaltaa päättää, kuka on se valtiota edustava taho kustannusten korvaamisessa, joten virasto katsoo, että hätäkeskuslaitoksen vaatimus velvoittaa virastoa päättämään muu kuin valtio korvauksen suorittajaksi on viestintämarkkinalain 98 §:n 2 momenttiin perustumaton.

5.12 VML:n 98 §:n 2 momentin tarkoituksesta

¹³ Hallituksen esityksessä sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta (HE 152/2005) todetaan, että ”Viestintämarkkinalain 98 §:n korvaussäännöksen perusteella kohdennettujen viranomaistiedotteiden lähettämistä päättävä viranomaisen maksaa edellyttämistään toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.” Edelleen perusteluiden mukaan ”Korvattavat kustannukset katetaan kohdennettujen viranomaistiedotteiden lähettämisestä päättävän viranomaisen hallinnonalan tulo- ja menoarvion puitteissa.”

Hätäkeskuslaitos on 23.2.2005 päivätyssä vastineessaan PHP:lle todennut, että sen tietoon ei ole tullut Viestintäviraston päätöstä kyseessä olevasta laskusta, joten sen kannalta merkittävä maksuperuste puuttuu. Hätäkeskuslaitos pyysi PHP:ta kääntymään asiassa Viestintäviraston puoleen päätöksen aikaan saamiseksi.

Viestintävirasto totesi tulkinnessaan 10.5.2004, että virasto antaa kustannusten korvaamista yksittäistapausta koskevan päätöksen vain niissä poikkeuksellisissa tapauksissa, joissa asianosaiset eivät ole keskinäisissä tai viraston avulla käytävissä neuvotteluissa päässeet asiassa sovintoon. Viraston tulkinta perustui edellä mainitun työryhmän kirjaamaan tavoitteeseen (s. 5), jonka mukaan *"työryhmä on ymmärtänyt toimeksiantonsa mukaisen tehtävän tähtäävän mahdollisimman tehokkaaseen ja toimivaan yhteistyöhön viranomaisten ja teleyritysten välillä"*. Valtioneuvoston asetus hätäkeskuslaitoksesta (990/2000) ja sen 9 § säättää, että hätäkeskuslaitoksen johtokunnan tehtävänä on edistää yhteistyötä laitoksen ja sen toimialaan liittyvien viranomaisten ja asiantuntijalaitosten välillä.

Vaikka hätäkeskuslaitoksen tiedossa ei ole asiasta Viestintäviraston päätöstä, sillä on oikeus oma-aloitteisesti suorittaa lasku sekä arvioida laskun perusteen ja määrän oikeellisuus. Hätäkeskuslaitos on oikeutettu maksamaan saamansa lasku kaikissa tapauksissa ilman Viestintäviraston päätöstä. VML 98 §:n 2 momentin tarkoitus ei ole, että siinä mainittujen töiden ja laitteiden kustannusten suorittaminen edellyttäisi viraston päätöstä. Tämä ilmenee itse säännöksestä, sen tarkoituksesta, säännöksen perusteluista ja työryhmän ehdotuksesta. Laskun peruste on viranomaisen tarpeet tai tilaus taikka määräys ei Viestintäviraston päätös. Tarvittaessa Viestintäviraston tehtävänä on arvioida oikeuttaako laskutuksen peruste teleyritystä samaan korvausta valtioilta vai ei, joten perusteen on oltava olemassa ennen asian käsittelyä virastossa. Säännöksen prosessuaalisena tarkoituksena on osoittaa toimivaltainen viranomainen niissä tilanteissa, joissa asianosaiset eivät pääse keskinäisissä neuvotteluissa sopimukseen laskun aineellisesta sisällöstä eli perusteesta ja/tai määrästä.¹⁴

Lisäksi säännös on perustuslain omaisuuden suojaa koskevan 15 §:n takia välttämätön

5.13 Yhteenveto

VML:n 55 § asettaa teleyritykselle velvollisuuden omalta osaltaan ohjata puhelu numeroon 112 tai 10022. PHP on toteuttanut laissa säädetyn velvollisuutensa tekemällä hätäkeskuksen toiselle paikkakunnalle siirrosta aiheutuneet ohjausmuutokset hätäliikenteen välittämiseksi. Näistä muutoksista syntyneistä kustannuksista PHP on oikeutettu korvaukseen VML 98 §:n 2 momentin perusteella, koska muutokset ovat johtuneet hätäkeskuslaitoksesta ja joka on myös muutoksia pyytänyt.

¹⁴ Tämä on nimenomaisesti todettu edellisessä alaviitteessä mainitun sähköisen viestinnän tietosuojalain muutoksen perusteluissa "Teleyritykselle velvoitteita kohdistettaessa viranomaisen tulee sopia aiheutuviista kustannuksista ja niiden korvaamisesta teleyrityksille. Mikäli teleyritys ja kohdennettujen viranomaistiedotteiden lähettämisestä päättävä viranomainen eivät pääse yhteisymmärrykseen korvauksista, Viestintävirasto päättää kustannusten korvaamisesta viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädettyllä tavalla."

Ilmoituksensiirtojärjestelmä on osa viestintäverkkoa, joten siihen sovelletaan viestintämarkkinalakia. Sitä vastoin ISJ:ään ei sovelleta miltään osin VML:n 55 §:ää, koska hätäpuhelun ja ISJ:n rinnastuksesta ei ole säädetty sähköisen viestinnän direktiiveissä, VML:ssa eikä Viestintäviraston määräyksissä. Näissä säädöksissä ei myöskään ole erityissäännöksiä ISJ:stä. PHP on oikeutettu korvaukseen VML 98 §:n 2 momentin perusteella niistä ISJ-yhteyksien siirrosta siihen kuuluvine laitteineen, joita hätäkeskuslaitos on edellyttänyt tehtäväksi hätäkeskuksen siirryttyä toiselle paikkakunnalle

Korvauksen suuruus määräytyy viestintämarkkinalain 98 §:n 2 momentin mukaan. Yleispalveludirektiivin nettokustannusperustetta ei sovelleta, koska direktiivissä ei säännellä nyt vireillä olevan asiasta ja sen kustannuksista.

Kustannukset korvataan valtion varoista. Tämän tarkempaa säännöstä ei viestintämarkkinalaissa ole. Viestintäviraston *harkintavallassa* on ainoastaan päättää kustannusten korvaamisesta ja korvauksen määrästä mutta ei kustannusten suorittajasta.

6. PÄÄTÖS

Edellä esitetyillä perusteilla PHP:lla on oikeus saada valtion varoista laskun 20582568 mukainen korvaus välittömistä kustannuksista.

Päätös on voimassa tiedoksisaannista alkaen. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

7. SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Viestintämarkkinalain 55 §:n 1 momentti, 98 §:n 2 momentti, 119 §:n 2 momentti ja 127 §:n 1 momentti.

8. MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön, johon päätös kohdistuu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, voi hakea siihen muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Lisätietoja päätöksestä antaa lakimies Marko Lahtinen (09) 6966 786.

Johtaja Tapani Rantanen

Lakimies Marko Lahtinen

JAKELU

Päijät-Hämeen Puhelin Oyj (valitusosoitus)
Hätäkeskuslaitos (valitusosoitus)

LIITE

Valitusosoitus

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö/Viestintämarkkinaosasto
Teleyritykset
Ficom ry
Finnet-liitto ry